

Til Færøerne i kølvandet på »Norske Løve«

Bjarni Ákesson Filholm
Foto: Filholm

Det var en mørk og stormfuld nat. Vinden blæste i stormstyrke og hylede omkring skibet som tusind forpinte sjæle fra Helvede. Søen var voldsomt urolig, og bølgerne slog ind over skibet. Besætningen og kaptejnen var udmattet og forfrosne efter næsten en hel måned på søen. Skibet var lige blevet blæst ind mod en stejl klippekyst på Færøerne, og nu var vejr og vind ved at knuse det mod fjeldet. Alt virkede håbløst.

Det var Nytårsaften 1707. Det hele var ellers begyndt så godt. Det stolte skib "Norske Løve" fra Dansk Ostindisk Kompagni var under stor festivitas afsejlet fra København i begyndelsen af december måned 1707 med destinationen Trankebar. Skibet var lastet med guld, som skulle bruges til at købe varer for ude i Ostindien.

Men alt gik galt fra første færd. Alle kræfter så som stormvejr, kulde, lynnedslag, og mørke havde sluttet sig sammen for at forhindre "Norske Løve" i at nå sit mål i Ostindien.

Skibet blev ramt af flere lyn, hvor flere besætningsmedlemmer mistede livet, siden brækkede masterne og røg overbord. Herefter var skibet ikke manøvreedygtigt. Skibet blev dernæst med sin dyrebare last om bord af vind og sø drevet mod nord - mod Shetland - mod Færøerne - mod kulden og mørket.

Det er i korte træk nogle af elementerne i den dramatiske historie om den stolte danske Ostindiefarer "Norske Løve", som strandede så sørgeligt på Færøerne.

Da jeg selv har færøsk baggrund, har jeg altid kendt

denne autentiske historie om en brik af den spændende danske kolonihistorie, som udspandt sig på Færøerne.

Så fik jeg den idé, at det kunne der skrives en bog om.

Materiale og efterretninger om hændelsen blev fundet, og manuskriptet tog hurtigt form. Et forlag var oven i købet yderst interesseret i at udgive bogen.

Nu manglede jeg kun illustrationer, og så gik turen naturligvis til Færøerne.

Rejsen til Færøerne i Norske Løves kølvand blev selvfølgelig foretaget med skib. Hvad ellers?

I begyndelsen af juli måned stævnedes jeg sammen med min familie og vores lille blå bil ud fra Hastholm havn om bord på skibet "Norrøna." Sørejsen var berammet til at vare halvandet døgn.

Det blev en rigtig god tur og på næsten alle måder meget ulig den rejse, som Norske Løve havde foretaget 300 år tidligere. Det slog mig flere gange under rejsen.

"Norrøna" var et stort og velfungerende skib med lyse og velindrettede kahytter, så man var godt indkvarteret. Der var rigelige muligheder for at købe ind i skibets velassorterede butikker og spise i skibets tre forskellige restauranter. De store promenadedæk gav os mulighed for at nyde en fredelig sommerlig Nordatlant, som på denne rejse var så blikstille, at det føltes som om, skibet bare gled henover et spejl. Fred og ro og lysere og lysere nætter.

På et tidspunkt nåede vi Shetland, og skibet sejlede så tæt på øerne, at vi kunne se bygderne, husene og folk stå og vinke til os inde fra land.

Næste morgen anløb vi Tórshavn. Vi genfandt vores bil på vogndækket og kørte

Kirkeskibet, Norske løve, Tórshavn Kirke

ud i Tórshavns morgentrafik. Vi skulle bo på Hotel Føroyar, som lå oppe på fjeldet med god udsigt over hele Tórshavn og Nólsoy. I receptionen stod den søde og serviceminded Eydfrid, og tog imod.

Den første dag brugte jeg til at vise fru og ungerne Tórshavn. De var meget imponerede. Dagen efter talte jeg med de to færøske aviser om min kommende bog om "Norske Løve."

Norske Løve et skib og et begreb, der fylder meget i den færøske nationale bevidsthed, så det var ikke underligt, at aviserne gerne ville skrive et par artikler dels om skibet og dels om én, som vovede at give sig i kast med en bog om "den hellige gral."

Jeg måtte heller ikke glemme, at jeg jo var på Færøerne i "embeds medfør." Det gjaldt om at finde illustrationer til bogen. Jeg havde 10 dage førend turen gik tilbage til Danmark igen, så nu gik jagten ind.

I Tórshavns smukke hvide trækirke hænger klokken fra "Norske Løve" og kirkeskibet samme sted er en 300-år gammel model af Norske Løve. Modellen blev lavet af et af de taknemmelige besætningsmedlemmer fra skibet og skænket til kirken som votivgave.

Alt blev fotograferet fra alle vinkler og opløsninger.

Lederen af Færøernes Naturhistoriske Museum, Dorete Bloch inviterede mig til Velbastad for at fotografere den bilæggerovn, som hun ejer, og som ligeledes stammer fra Norske Løve.

Selve stedet hvor Norske Løve strandede hedder Lambi og ligger på Østerø. Jeg havde en aftale med Magnus Rasmussen, som boede i Lambi. Han ville gerne fortælle mig om stedet og "the scene of the crime."

Vi kørte fra Tórshavn mod Lambi en meget blæsende dag. Vinden ruskede godt i vores bil, mens vi kørte. Sommetider blev den blæst sidelæns på sporet. Det grænsede til at være lidt for dramatisk for min kone. Ungerne jublede.

Vi nåede til Lambi, blev modtaget af Magnus og var siden ude på fjeldsiden ovenover stedet, hvor Norske Løve strandede. Lige her var det altså sket for 300 år siden. Magnus vidste en masse om forliset. Det var heldigt, at jeg mødte ham. Han havde også et bord fra "Norske Løve." Blitzten kom på overarbejde.

Det blæste noget, og regnen styrtede ned, mens vi var på fjeldsiden.

Et kvad beretter om Norske Løves forlis, og mens jeg stod her med mit fotografiapparat og betragtede sceneriet, kunne

jeg levende forestille mig, hvorledes det kunne være foregået. En kold stormende decemhernat for 300 år siden. Lyden af bølgerne mod skibet og efterfølgende knust træ. Synet af den gennemblødt, udmattede og forskræmte besætning i mørket.

Mange søfolk var kommet under selve turen fra København, men hele den resterende del af besætningen blev reddet ved forliset ved Færøerne.

Et kvad "Norske Løve" beretter om begivenheden, og samme kvad slutter med at besætningen takker det færøske folk for deres modige redningsindsats og den venlighed og gæstfrihed det siden viste de forkomne søfolk fra "Løven."

Da vi kom tilbage til Magnus varme hus, havde hans kone Eydna dækket bord til stor frokost. Denne episode understreger sammen med mange andre, at den færøske gæstfrihed lever i bedste velgående.

På vej tilbage til Tórshavn lagde vi ind til bygden, Gøtu. På museet "Blásastova" her sås en stol fra skibet. Jeg fik en snak med museumslederen og et par britiske søfartsinteresserede turister.

Da turen gik tilbage til Danmark om bord på Norrøna, havde vi lige checket ind i vores kahyt, da der blev

banket på døren. Udenfor stod en færøsk kvinde, som rakte mig en billed-cd-rom. Hun og hendes familie havde hørt om Norske Løve – projektet og ville gerne bidrage med et par fotos af en stol og et bord, som de ejede. Møblerne stammede fra Norske Løve.

Jeg blev meget overrasket og glad. Hele rejsen havde nærmest været et eventyr med gode oplevelser og stor venlighed alle steder. Alt var lykkedes, illustrationerne var i hus, vejret havde artet sig fra forskellige sider og de færøske familiemedlemmer, venner og bekendte var besøgt.

Sørejsen tilbage til Danmark var også denne gang en ren rekreativ oplevelse. Eneste skønhedsplet: Vi lagde ind i Lerwick på Shetland om natten, men måtte ikke gå i land, desværre.

Jeg har tidligere ofte hjemme i Danmark fortalt min kone og børn om mit barndoms Færøerne, men de har altid troet, at jeg overdrev, når jeg først kom i gang med barndoms- og ungdomsminderne. Nu efter rejsen, siger de, at jeg ikke har overdrevet det mindste. Tværtimod. "... og hvornår skal vi af sted igen?"

Bogen om "Norske Løve" udkommer i begyndelsen af oktober på Forlaget Nautilus.

Lambavík, her nedenfor strandede "Norske Løve." Skæret "Ketil" ses tydeligt

Klokke fra Norske Løve, Tórshavn Kirke

Ovnside fra "Norske Løve"
Foto: Filholm

Mathilde, Mette og Bjarni på promenadedækket ombord på Norrøna umiddelbart før afrejse fra Hanstholm